

OPPLAND
fylkeskommune

Handlingsprogram for kulturminnevern 2007 - 2010

INNHOLD

1	Forord.....	3
2	Innledning	3
3	Mulighetenes Oppland, fylkes-plan for 2005 – 2008 Regionale hand-lingsprogram	3
4	Kulturminneverdiene	7
5	Roller og ansvarsfordeling.....	8
6	Mål og strategier for kulturminne-arbeidet i Oppland 2007 - 2010.....	11
6.1	Hovedmål.....	11
6.2	Strategi for kulturvern-arbeidet i Oppland.....	11
7	Handlingsprogram med temaer, satsinger og tiltak	12
7.1	Verdiskapingsprogrammet på kulturminneområdet	12
7.2	Regional arealplanlegging	16
7.3	Bygningsarven.....	18
7.4	Fjell og utmark.....	20
7.5	Verneplaner.....	23
7.6	Kulturlandskap	24
7.7	Museene som viktige aktører innenfor kulturvern og regional utvikling	26
7.8	Internasjonalt samarbeid	28
7.9	Tilrettelegging av kulturminner og kulturmiljøer	30
7.10	Informasjon	31
7.11	Kulturvernåret 2009	32

1 FORORD

Fylkestinget vedtok handlingsprogram for kulturminnevern for Oppland 2007 - 2010 den 26. april 2007.

Fylkestingets vedtak lyder:

”1. Forslag til handlingsprogram for kulturminnevern 2007-2010 godkjennes.

2. Gjennomføring av handlingsprogram for kulturminnevern 2007-2010 er avhengig av årlige prioriteringer i RHP og muligheten for ekstern delfinansiering.”

Handlingsprogrammet har vært organisert som komitéarbeid. Komité 2 med Henning Johannesen som saksordfører har hatt ansvaret for temaet. Fylkeskonservator Dagfinn Claudius har vært sekretær for arbeidet. Sammendrag fra høringsuttalelsene er tilgjengelig på <http://www.oppland.org> – under kulturvern/publikasjoner.

2 INNLEDNING

Arbeidet med handlingsprogram for kulturminnevern 2007–2010 er basert på følgende bestilling fra fylkestinget i Oppland (enstemmig vedtak den 6. desember 2004): ”*Med utgangspunkt i Fylkesdelplan for kulturminnevern 2002 – 2005: Revidere handlingsprogrammet for en ny fireårsperiode.*”

Vedtaket ble gjort etter følgende forslag fra Helle Hundevadt på vegne av V:

”Oppland Venstre foreslår at det settes i gang et komitéarbeid om Kulturminnevern i 2005, i forbindelse med at Stortingsmeldingen om Kulturminner blir lagt fram på nyåret 05. Dette er et spesielt viktig område i Oppland, som vil profilere seg som et reiselivsfylke, satse på kulturbasert næringsutvikling, og som har stor andel av fredede og verneverdige bygninger.”

St.meld. nr. 16 (2004-2005) *Leve med kulturminner* trekker blant annet opp følgende utfordringer:

”Kulturminner og kulturmiljøer representerer viktige ressurser både for kunnskap, opplevelse og bruk. Samlet sett gjør dette kulturminner og kulturmiljøer til viktige goder både i samtiden og for framtiden. En hovedutfordring for samfunnet er at kulturminner og kulturmiljøer ikke i tilstrekkelig grad blir tatt i bruk som ressurser i samfunnsutviklingen. Aktuelle virkemidler er ikke godt nok innrettet mot mulighetene for bruk og verdiskaping. Kunnskapen om og erfaringene med bruk av kulturminner som ressurser er mangelfull. Kulturminner kan gi grunnlag for kulturell, sosial, økonomisk og miljøvennlig utvikling og verdiskaping i lokalsamfunn og næringsliv. Analyser og vurderinger av viktige kulturminner og kulturmiljøers tilstand viser at mange av dem forfaller, blir ødelagt eller fjernes. Tapet akselerer.”

3 MULIGHETENES OPPLAND FYLKESPLAN FOR 2005–2008 REGIONALE HANDLINGSPROGRAM

Fylkesplanen og de årlige regionale handlingsprogram gir de overordnede rammene for satsingen på kulturvern:

Utdrag av kap. 3.3 i Regionalt handlingsprogram 2007, Kultur, miljø og helse:

Kultur- og naturgrunnlaget er viktig for vår identitet, og gir grunnlag for næringsutvikling og livskvalitet i hele fylket. Opplands rike kulturarv blir en stadig tydeligere forutsetning for framtidig verdiskaping og regional utvikling, ikke minst på grunn av behovene for opplevelser innenfor reiselivet. Naturen i Oppland gir rike muligheter for naturopplevelser og friluftsliv, og et aktivt og

inkluderende kulturliv med rot i innlandets rike tradisjoner styrker fellesskapet.

Barn, ungdom og voksne må sikres tilgang på kunst og kulturopplevelser gjennom å være tilskuere og aktive deltakere. Dette er også viktig for framtidens bosetting, turisme og annen næringsutvikling. Et markert utviklingstrekk i det moderne samfunnet er den store rollen opplevelsese- og underholdningstilbudet spiller i livet til folk flest. I den vestlige verden er kultur næringsvekstnæringer.

Oppland skal utvikles som det grønne fylket – Det grønne Oppland. Dette skal gi muligheter for Opplandssamfunnet basert på bærekraftig utvikling. Opplands grønne kvaliteter skal ivaretas og utvikles for mangesidig velferd og næringsutvikling. Naturens tåleevne og egenverdi skal ivaretas. Miljøhensyn må tas innenfor alle sektorer i samfunnet og være en grunnleggende premisse for utvikling innenfor næringsutvikling og andre samfunnsområder. Dette innebærer at miljøarbeidet vinkles positivt og at "vinn-vinn"-arbeid vektlegges.

Samtidig er det viktig å fokusere på at det finnes miljøutfordringer i Oppland. Vi må ta vare på naturgrunnlaget og kulturarven. Langsiktig arealbruk er sentralt. Nasjonalparkene har et særskilt fokus i denne sammenheng. Vi har store arealer i Oppland - derfor er det ekstra viktig å ha et helhetssyn og unngå bit-for-bit utbygging. Små tiltak må settes inn i en større sammenheng. Dette gjelder f.eks i forbindelse med hyttebygging, men også i byer og tettsteder. Villreinen finnes i store fjellområder i Oppland - og Rondane- og Snøhettaområdet er pekt ut som det ene av to europeiske villreinregioner i Norge. Vi har et stort ansvar for å sikre villreinen tilstrekkelige leveområder.

Utdrag av kap. 3.3 i Regionalt handlingsprogram 2007, Stedsutvikling og arealforvaltning:

Oppland er et fylke med stor variasjon i landskap og bosetting. Utfordringene knyttet til arealforvaltning er forskjellige i de ulike delene av fylket. Målet er å utvikle Opplands muligheter gjennom regional og lokal arealpolitikk innenfor nasjonale rammer. Utvikling av attraktive byer og tettsteder er et viktig satsingsfelt. Formålet er å styrke

bosetting og bedre utviklingen for næringslivet. Sentrumsområdene har vært i fokus de senere årene. Det er fortsatt behov for oppfølging og kvalitetsheving. "Tilgjengelighet for alle" bør vektlegges sterkt i det videre arbeidet.

Oppland er landets største hyttefylke. Planer for fritidsbebyggelse og reiseliv gir store muligheter i flere deler av fylket, spesielt i Valdres og Gudbrandsdalen. Det er viktig å styre utviklingen til områder som allerede er berørt av inngrep, slik at det i størst mulig grad unngås fysiske inngrep i naturområdene. Bruk og vern av naturområdene er spesielt aktuelt i forhold til turisme og reiseliv. Opplevelser knyttet til natur- og kulturlandskap er en viktig del av grunnlaget for turismen. Det er viktig at bruken skjer på en balansert måte slik at disse verdiene ikke forringes. Konsentrasjon av inngrep bør skje der det allerede er foretatt utbygging. Dette er et prinsipp som i hovedsak bør videreføres. Balanse mellom gamle og nye næringer er også en del av dette bildet (landbruksturisme).

Kulturvernsatsingen i Oppland sorterer i fylkesplanen og regionalt handlingsprogram i hovedsak under følgende veivalg på området **Kultur, miljø og helse**:

- Aktivt kulturvern og utnyttelse av kulturarven til verdiskaping, opplevelse og kompetanseutvikling.
- Verdiskaping i tilknytning til regionalt og nasjonalt viktige utmarksressurser – legge bruk og vern perspektivet til grunn

På området **Stedsutvikling og arealforvaltning** er følgende punkter mest aktuelle:

- Gjennomføre en bærekraftig arealpolitikk som gjør det attraktivt å bo og leve i hele Oppland, og som tar vare på de rike kulturminne-, kulturlandskaps- og naturverdiene i fylket
- Satse på stedsutvikling for å øke stedenes kvaliteter for innbyggere, besøkende og næringsliv
- Sikre og stimulere til utvikling av områder for fritidsbebyggelse og reiseliv på en slik måte at kultur- og naturkvalitetene ivaretas
- Vektlegge en god forvaltning av kulturlandskap. Sikre at større

sammenhengende naturområder blir tatt vare på.

Under området **Politikk for regionene i Oppland** er følgende særlig relevant sett i sammenheng med kulturminnesatsingen:

Hadeland

Hadeland har bioenergisatsingen som sin spissede profil i det regionale handlingsprogrammet. Blant samarbeids- og utviklingsområder for denne regionen er det blant annet nevnt: *"Bevare særpreg knyttet til spesielle kvaliteter i kulturlandskapet, kulturminner, landbruksmiljøer, skogsområder og Randsfjorden."* Bokkvalitet og oppvekstmiljø er også viktige temaer.

I oppfølging og gjennomføring vil fylkeskommunen blant annet forplikte seg til å støtte opp om arbeidet med:

- Pilegrimsleden sett i sammenheng med nasjonalt viktig kulturlandskap på Tingelstadhøgda
- Prosjekter innenfor stedsutvikling
- Videreført museums-konsolidering
- Videreføring av bygningsvern- og byggeskikksatsingen til Randsfjordmuseene

Gjøvik

Gjøvikregionen har videreutvikling av industri- og høyteknologimiljøene som sin spissede profil i det regionale handlingsprogrammet. Blant samarbeids- og utviklingsområder her er følgende blant de prioriterte:

- Identitetsbygging og profilering gjennom økt satsing på helse, kultur, natur, idrett og friluftsliv
- Aktiv stedsutvikling for å øke kvalitetene i regionens by- og tettstedsområder, og skape en positiv utvikling i forhold til miljø, bo - og oppvekstmiljø og næringsliv.

Dokkadeltaet Foto: Randsfjordmuseene

I oppfølging og gjennomføring vil fylkeskommunen blant annet forplikte seg til å støtte opp om arbeidet med:

- Dokkadeltaet nasjonale våtmarkssenter og tilrettelegging av kulturminner knyttet til vassdrag
- Utvikling av Pilegrimsleden - rehabilitering og økt verdiskapning
- Videre satsing på å ta vare på industrihistorien
- Rullering av verneplanen for Gjøvik sentrum
- Avslutning av fredningssak for Gjøvik gård og deltakelse i arbeidet med forvaltningsplan for området
- Videreføring av bygningsvern- og byggeskikksatsingen til Randsfjordmuseene (Land-kommunene og Hadeland)

Lillehammer

Lillehammerregionen har videreutvikling av opplevelsesbaserte næringer og utdanning innen film/media og andre kulturuttrykk, idrett og reiseliv som sin spissede profil i det regionale handlingsprogrammet. Blant samarbeids- og utviklingsområder her er følgende blant de prioriterte:

- Profilering av regionen som internasjonalt reisemål og et foretrukket sted for nasjonale og internasjonale møter og arrangementer.
- Videreutviklingen av kultur- og naturbasert reiseliv.
- Utvikling av tradisjonelt håndverk.

Storgata i Lillehammer

I oppfølging og gjennomføring vil fylkeskommunen blant annet forplikte seg til å støtte opp om arbeidet med:

- Brannsikring av verneverdig trehusmiljø
- Reguleringsplan for sentrumsområdet og Bakgårdsprosjektet - som en oppfølging av sentrumsplanen i Lillehammer
- Pilegrimsleden – rehabilitering og økt verdiskaping
- Tilrettelegging av arkeologiske kulturminner i bynært område
- Fellesmagasin med museumssentral for museene i Oppland på Maihaugen

Valdres

Regionen har videreutvikling av merkevaren Valdres som sin spissede profil i det regionale handlingsprogrammet. Som ledd i dette skal Valdres etableres som Norges første regionale natur- og kulturpark. Andre viktige samarbeids- og utviklingsområder her er:

- Bidra til økt omstilling, nyskaping og kreativitet, spesielt innen primærnæringene.
- Vurdere et nettverksbasert Center of Expertise innen Fjellregionen
- Videreutvikling av reiselivet med basis i regionens natur- og kulturgrunnlag
- Bedre infrastruktur og samordning av arealforvaltningen

Lomen stavkirke – foto Dagfinn Claudius

I oppfølging og gjennomføring vil fylkeskommunen blant annet forplikte seg til å støtte opp om arbeidet med:

- Satsingene og tiltakspakken knyttet til verdiskapingspiloten i Valdres (natur og kulturpark)
- Utbygging av Valdres Folkemuseum med velkomstbygg
- Skilting og informasjon knyttet til ferdselsveger i Valdres
- Å bruke setermiljøene ved innfallsportene til Valdres (Beitostølen og Tyinkrysset) aktivt for å levendegjøre stølsriket

Midt-Gudbrandsdal

Midt-Gudbrandsdal har kulturbasert næringsutvikling knyttet til Per Gynt-festivalen og Oppland fylkes tusenårssted, Hundorp Dale-Gudbrands gard som sin spissede profil i det regionale handlingsprogrammet. Blant samarbeids- og utviklingsområder her er følgende blant de prioriterte:

- Økt fokus på kompetanseutvikling og samarbeid innen reiseliv, kultur og landbruk med bl.a. samordning av reiselivet i Gudbrandsdalen og videreforedeling av lokale ressurser og råstoff

Hundorp Dale-Gudbrands gard – foto Kari Møyner

I oppfølging og gjennomføring vil fylkeskommunen blant annet forplikte seg til å støtte opp om arbeidet med:

- Gjennomføre skjøtselsplan for tusenårsstedet på Hundorp
- Pilegrimsleden – rehabilitering og økt verdiskaping
- Fullføring av skilting og tilrettelegging av kulturminner på Gålå
- Utvikling av Hundorp –Dale-Gudbrands gard som museumsavdeling

Nord-Gudbrandsdal

Nord-Gudbrandsdal har nasjonalparksatsinga som sin spissede profil i det regionale handlingsprogrammet. Blant samarbeids- og utviklingsområder her er følgende blant de prioriterte:

- Målrettet kompetanseheving og -utvikling i alle utdanningsledd fra barneskole til høgskoleutdanning med tanke på økt utnytting og bruk av ressursene i tilknytning til nasjonalparkene og fjellområdene.
- Vurdere etablering av et nettverksbasert eksperter senter innen Fjellregionen
- Videreutvikle grunnlaget for næringsvirksomhet, særlig med tanke på landbruk, utmark, kultur og reiseliv, samt utvikle bærekraftige produkter i skjæringspunktet mellom disse.

I oppfølging og gjennomføring vil fylkeskommunen blant annet forplikte seg til å støtte opp om arbeidet med:

- Satsingene og tiltakspakken knyttet til verdiskapingspiloten på kulturminneområdet
- Pilegrimsleden – rehabilitering og økt verdiskaping
- Museumssatsing og konsolidering
- Databaser for kulturminner i fjellområdene, forskningsrettet program for kulturminner

4 KULTURMINNE-VERDIENE

Oppland har et stort kulturvernansvar i nasjonalt og til dels internasjonalt perspektiv. Av temaer der fylket har et særlig ansvar i lys av nasjonale verdier trekkes følgende fram:

- Fredete bygninger, spesielt knyttet til landbruket. Oppland har flest fredete bygninger i landet, med hovedkonsentrasjon i Nord-Gudbrandsdalen
- Stavkirker. Oppland har flest stavkirker i landet, med hovedkonsentrasjon i Valdres
- Setermiljø. På samme måte som Norge er seterlandet i Nord-Europa, er Oppland seterfylket i Norge. Valdres har et levende seterbruk som fortsatt er en utbredt og integrert del av husdyrbruket i regionen.
- Kulturarven knyttet til utnyttelsen av ressursene i utmark og fjell
- Kulturminner knyttet til ferdsel og turisme
- Kulturlandskap av nasjonal og internasjonal verdi

Når det gjelder kulturminneverdier ellers, vises til den grundige gjennomgangen av dette i Fylkesdelplan for kulturminnevern 2002 – 2005. Planen har i kap.4 en gjennomgang av viktige kulturminnetyper og – kategorier i Oppland.

5 ROLLER OG ANSVARSFORDELING

Departement og direktorat

Miljøverndepartementet (MD) er øverste myndighet for kulturminnevern i Norge og skal se til at de underliggende organer arbeider etter felles mål og strategier. MD er samtidig klage- og kontrollorgan for eksempel i samband med innsigelser i plansaker og er her overordnet andre departementer.

Alle sektorer har et selvstendig ansvar for å ta miljøhensyn på sitt område.

Departementene har i årene 1998 – 2002 utarbeidet handlingsplaner for sine ansvarsområder. Handlingsplanene er verktøy for å tydeliggjøre og konkretisere sektorenes ansvar. I tillegg til dette har en rekke sektorer som vegvesenet, jernbanelinjen, forsvar, NVE og Telenor utarbeidet egne verneplaner. Det forventes at kommuner og fylkeskommunen legger disse planene til grunn for sin forvaltning. Riksantikvaren (RA) er et direktorat under MD og fungerer som iværsettende organ for departementet. Samtidig har RA et overordnet faglig ansvar og skal legge til rette for at kulturminneinteresser blir ivaretatt i kommuner og fylker. Ansvar for forvaltning av byggrunn og bygninger fra middelalderen, kirker, statens kulturminner og fartøyer ligger hos Riksantikvaren og er ikke delegert til fylkeskommunene. Riksantikvaren er både fredningsinstans og klageorgan. Hvis nasjonale interesser er truet, har RA et selvstendig ansvar for å gripe inn uavhengig av regionale eller lokale forvaltningsorgan. RA sender hvert år forventningsbrev til fylkeskommunene. Brevet er en gjennomgang av prioriterte oppgaver for den regionale kulturminnemyndigheten.

De arkeologiske landsdelsmuseene og sjøfartsmuseene

Norge har fem arkeologiske landsdelsmuseer: Kulturhistorisk museum i Oslo, Arkeologisk museum i Stavanger (AmS), Bergen Museum i Bergen, Vitenskapsmuseet i Trondheim, og Tromsø Museum i Tromsø. Det er disse museene som utfører arkeologiske utgravninger og setter de økonomiske rammene for gravingene. Sjøfartsmuseet har ansvar for kulturminner på havbunnen og i vatn og vassdrag, og utfører registreringer under vann bl.a. i forbindelse med reguleringsplaner og planlagte tiltak.

Fylkesmannen

Fylkesmannen har forvaltningsansvaret for store verneområder med viktige kulturminner. Oppland har store områder vernet etter naturvernloven (nasjonalpark, landskapsvernområder og naturreservater), områder der kulturminner og kulturmiljøer er en del av verneformålet. Naturvern-områdene forvaltes etter det enkelte områdets vernebestemmelser. Forvaltningsmyndighet for verneområdene er i dag Fylkesmannen i Oppland, Dovrefjellrådet eller kommunene. I verneområdene har både forvaltningsmyndigheten en rolle etter verneforskriften og kommunen en rolle etter plan- og bygningsloven når det gjelder forvaltning og tiltak knyttet til kulturminner. For en del områder er det utarbeidet en forvaltningsplan som gir mer detaljerte retningslinjer for forvaltning av området. Fylkesmannen har både når det gjelder landbruk og miljø, en viktig rolle når det gjelder forvaltning av de nasjonalt viktige kulturlandskapsområdene i fylket. Dette gjelder både rådgiving og innspill til plansaker i kommunene.

Fylkeskommunen

Fylkeskommunene er regionale myndigheter innenfor kulturminnevernet. I Oppland ligger det faglige ansvaret i fagenhet for kulturvern. Ved opprettelsen av fylkeskommunene i nåværende form i

1976, ble kulturminnevernet organisert ved overføring av fylkeskonservatorstillingene, som til da hadde vært statlige. Fylkeskommunene overtok samtidig avtalen fra 1975 om ansvar for faglig tilsyn med museene etter innføring av ordningen med driftstilskudd til halvoffentlige museer.

Ved omorganiseringen av kulturminneforvaltningen fra 1.1.1990, fikk fylkeskommunene overført myndighet etter kulturminneloven og plan- og bygningsloven, og gikk over fra å være et rådgivende organ til å bli utøvende myndighet i saker som gjelder kulturminnevern. Fylkeskommunen skal virke i forhold til både statlig og kommunalt nivå. Den fungerer som forberedende instans for RA, samtidig som den har en koordinerende og initierende rolle overfor kommunene. De viktigste myndighetsoppgavene er knyttet til ivaretagelse av kulturminneinteressene i planbehandling ved siden av skjøtsel, tilrettelegging og vedlikehold av kulturminner. Fagmyndigheten innebærer en egen innsigelsesmyndighet i plansaker. Når det gjelder konsekvensutredninger har fylkeskommunen et særskilt ansvar for å finne ut om et vedlegg II-tiltak skal konsekvensutredes, i tillegg til å være høringsinstans. Ved at fylkeskommunen har ansvar for helhetlig planlegging og utvikling på fylkesnivået, har regional kulturminnemyndighet viktige oppgaver innenfor regional utvikling, verdiskaping og lokalsamfunnsutvikling. Fagenhet for kulturvern har også viktige oppgaver innenfor tilskuddsbehandling, veiledning av kommuner, andre offentlige etater og private eiere av kulturminner og i å informere allmennheten om kulturminnevern.

Kommunene

Kommunene er, selv om de ennå ikke har egne forvaltningsoppgaver etter kulturminneloven, en av hovedaktørene i forvaltningen av kulturminnene gjennom sine oppgaver etter plan- og bygnings-

loven. Kommunene har ved dette et hovedansvar for forvaltningen av det fysiske miljøet. Kulturlandskap og kulturmiljøer er viktige elementer i de fysiske omgivelsene i kommunene. Kommunenes sentrale rolle ligger videre i ansvaret for stedsutvikling, byggesaksbehandling, miljøvern, kultur og landbruk. I tillegg har kommunene også en viktig rolle i finansiering og gjennomføring av tiltak. Dette gjelder ikke minst ansvaret for tilskuddsordningen SMIL (Spesielle miljøtiltak i landbrukets kulturlandskap). En stor del av tilskuddene går til istandsetting av verneverdige bygninger og til skjøtsel av verdifullt kulturmiljø. For en del naturvernområder med viktige kulturminneinteresser er forvaltningsmyndigheten delegert til vedkommende kommuner.

Som ledd i pilotarbeidet i Valdresregionen knyttet til verdiskapingsprogrammet på kulturminneområdet er det opprettet stilling som kulturvernkonsulent i regionen. Stillingen skal blant annet utgjøre en støttefunksjon for kommunene på dette fagområdet. Det er ventet at dette kan gi verdifull erfaring med tanke på eventuelt framtidig økt ansvar for kommunene på kulturminneområdet.

Museene

Museene er viktige kompetanseinstitusjoner. Museene driver i første rekke med innsamling, bevaring, dokumentasjon og formidling. Konsolidering og økonomisk styrking av museene gjennom museumsreformen har som hensikt å profesjonalisere disse funksjonene. Reformen har også bidratt til å gi museene klarere samfunnsmessige roller ved at de tar mer aktiv del i satsingsområder som kulturbasert reiseliv, regionale og lokale utviklingsprosjekter og verdiskaping, kulturvernoppgaver og håndverksutvikling. Det er naturlig at museene får en stadig viktigere rolle på kulturminneområdet og i å vekke interesse og debatt om dagsaktuelle temaer knyttet til kulturarven.

De frivillige organisasjonene

Det eksisterer et stort antall foreninger som har kulturvern på dagsorden. Dette er organisasjoner som Norsk kulturarv, historielagene, husflidslagene, fortidsminneforeningen, bondekvinne- og bygdekvinnelagene, grunneierforeningene, utmarkslag og jeger – og fiskeforeninger. Et aktivt frivillig organisasjonsliv er avgjørende for bred forankring av kulturminnevernet. Organisasjonene tar en rekke viktige initiativer og gjør en stor jobb med å dokumentere og informere om kulturminner.

Grunneierne

Grunneierne og eierne av bygninger og anlegg med stor kulturhistorisk verdi er ofte de viktigste forvalterne av kulturminner. Som eiere kan de bidra til at samfunnet får glede av kulturminnene gjennom godt vedlikehold og tilgjengelighet til dem. Det er først og fremst eieren som avgjør om en skal lykkes med bevaring av et kulturminne. En del kulturminner er ressurskrevende å ta vare på. I mange tilfeller er det ikke mangel på bevissthet om hensikten med kulturvern som er bestemmende, men tilgangen på ressurser for å ta vare på de kulturhistoriske verdiene.

Det samlede kulturfeltet

Ut fra den administrative organiseringen i Oppland fylkeskommune kan kulturfeltet deles i kultur og idrett, arkiv, bibliotek og kulturvern (herunder museum). Med sikte på samordning spesielt på området arkiv, bibliotek og museum er det etablert et uformelt ABM-utvalg i Oppland. En av oppgavene utvalget har engasjert seg i er å få etablert et Kulturnett Innlandet gjennom samarbeid med Hedmark. Kulturnett innlandet skal bli en felles portal til det samlede kulturfeltet i de to fylkene. Opplandsarkivet er et annet eksempel på viktig samarbeid innenfor dette området. Opplandsarkivet er et faglig regionalt nettverk for privatarkivenhetene ved de konsoliderte museene i fylket som er

etablert i samarbeid mellom fylkeskommunen, museene, Høgskolen i Lillehammer og historielagene.

6 MÅL OG STRATEGIER FOR KULTURMINNE-ARBEIDET I OPPLAND 2007 - 2010

Overordnet visjon:

Både den materielle og den immaterielle kulturarven¹ skal gis økt betydning som en av Oppland fylkes viktigste ressurser, ut fra sin egenverdi, men også som grunnlag for å utvikle kunnskap, identitet, aktivitet, opplevelse og verdiskaping.

Handlingsprogrammet for kulturminnevern 2007 – 2010 er utformet med utgangspunkt i denne visjonen sammen med føringer i fylkesplanen og de regionale handlingsprogrammene samt verdier og utfordringer slik de er beskrevet ovenfor. Det er videre i dette plandokumentet utformet mål, strategier og beskrivelse av tiltak.

6.1 Hovedmål

Hovedmål 1:

Bedre sikring av mangfoldet og særpreget til Opplands kulturminner og kulturmiljøer

Hovedmål 2:

Bedre utnyttelse av kulturarven som grunnlag for regional utvikling og verdiskaping

¹ Konvensjonen om vern av den immaterielle kulturarven ble vedtatt i 2003. Denne typen kulturarv er også en viktig kilde til utvikling og dermed en ressurs for mange folkegrupper. Per august 2006 hadde 60 stater skrevet under på konvensjonen. I desember 2006 skrev også Norge under. Språk, utøvende kunst, sosiale skikker, ritualer og festiviteter, kunnskap og ferdigheter knyttet til naturen og tradisjonelle håndverksferdigheter er eksempler på immateriell kulturarv.

Avledede mål er utformet for hvert av temaene i kap. 7. "Handlingsprogram med temaer, satsinger og tiltak"

6.2 Strategi for kulturvern-arbeidet i Oppland

Målene skal nås gjennom å:

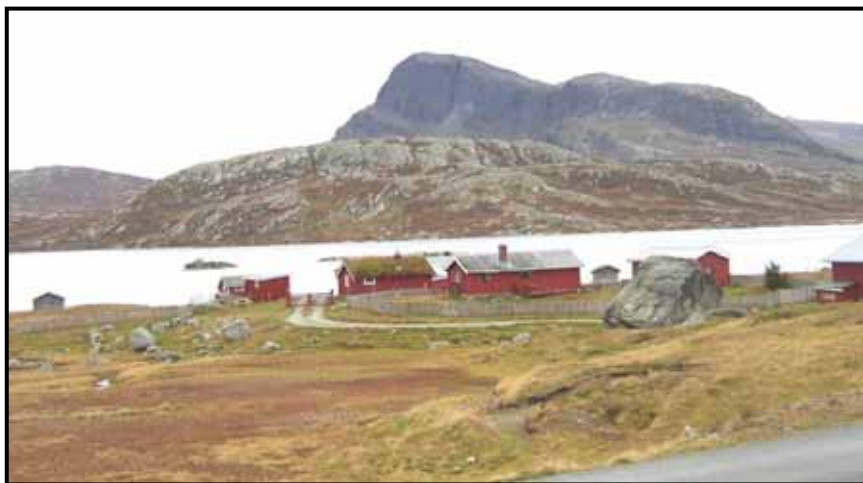
- Samhandle med og bidra til styrking av kommunal kulturminneforvaltning
- Ha en aktiv dialog med eiere av kulturminner, organisasjoner og andre som engasjerer seg i kulturvernarbeidet
- Satse på verdiskaping for å bidra til regional utvikling og gi kulturminnevernet større tyngde som interesseområde
- Bygge nettverk og samhandle med andre om finansiering og gjennomføring av kulturminnetiltak
- Initiere, være nytenkende og ta aktiv del i arbeidet med forskning, utvikling og registrering av miljøtilstanden
- Satse på museene som formidlings- og kompetansesentre
- Medvirke til at vegmyndigheter, forsvaret og andre sektorer og næringer tar selvstendig og aktivt kulturminneansvar
- Sikre at fylkeskommunen som eiendomsforvalter tar et aktivt kulturminneansvar
- Arbeide i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv
- Legge større vekt på kommunikasjon, formidling, målrettet informasjon og holdningsskapende arbeid
- Ha et aktivt forhold til presse og medier
- Delta aktivt i samfunnsdiskusjonen og markere kulturvern som premiss i samfunnsutviklingen
- Målrette og konsentrere kulturverninnsatsen for økt effektivitet
- Drive ryddig og effektiv saksbehandling og gi forståelige begrunnelser
- Utnytte moderne teknologi og verktøy

7 HANDLINGSPROGRAM MED TEMAER, SATSINGER OG TILTAK

7.1 Verdiskapingsprogrammet på kulturminneområdet

Miljøvernministeren gjorde den 07.03.06 kjent at Opplandssatsingen med Nord-Gudbrandsdalen og Valdres var utpekt som en av de nasjonale pilotene i verdiskapingsprogrammet. I brev av 07.04.06 bekreftet Riksantikvaren at det gjennomføres et pilotprosjekt i Oppland som omfatter en koordinert satsing på fylkesnivå og med geografiske satsingsområder i Nord-Gudbrandsdalen og Valdres. Dokkadeltaet/Randsfjordvassdraget er knyttet opp mot Opplandspiloten uten å være tildelt statlige midler. I andre søknadsrunde kom Pilegrimsleden i Trøndelags-fylkene og Oppland med som pilot. Gjennom en tilleggssatsing på tilrettelegging, bruk og vern av gamle veger i Lunner kommune generelt, og spesielt med tanke på å knytte Den bergenske Kongeveg som turveg inn mot Pilegrimsleden, kan den geografiske bredden i satsingen økes.

Dermed er Nord-Gudbrandsdalen, Valdres og Pilegrimsleden direkte med som piloter. Dokkadeltaet/Randsfjord-vassdragene (med sine satsinger i Land-kommunene og Gausdal) er trukket inn i det regionale nettverket til Opplandspiloten. Dertil prioriteres en satsing på Kongevegen gjennom Lunner slik at alle fylkets kommuner enten direkte eller mer indirekte tas med i det regionale arbeidet med verdiskaping på kulturminneområdet.

Stølsmiljø ved
Vinstervatn i Øystre
Slidre kommune -
foto Øystre Slidre
kommune

Med verdiskaping menes et bredt spekter av positive effekter for den kulturelle, sosiale, økonomiske og miljømessige utviklingen. Verdiskapingsprogrammet har to hovedpilarer: Lokalsamfunnsutvikling og næringsutvikling. Med bakgrunn i dette blir identitetsbyggende prosjekter, kompetanseutvikling og bærekraftig natur- og kulturbasert reiseliv (geoturisme) viktige stikkord for satsingen i Oppland.

Mål:

Oppland fylkeskommune vil gjøre verdiskapingsprogrammet til en av hovedsatsingene i perioden 2006 – 2009. Oppland skal gjennom dette bli et av landets fremste fylker på regional utvikling med basis i kulturarven.

Gjennom denne satsingen skal økonomisk utnytting og bærekraftig bruk av kulturminner gjøres til en vekstnæring.

Middelalderloftet på Sygard Grytting i Sør-Fron tjener som pilegrimsherberge - foto Dagfinn Claudiu

Av satsinger og tiltak som inngår i pilotarbeidet er følgende ført opp ut fra regionale prioriteringer (gjennomføringen blir styrt av egne planer for de geografiske innsatsområdene Valdres og Nord-Gudbrandsdalen og for Pilegrimsleden):

<i>tema</i>	<i>satsinger</i>	<i>tiltak</i>	<i>ansvar</i>
Nord-Gudbrandsdalen Nasjonalt park-riket	Nasjonalt parkrute	Nasjonalt parkrute inneholder en rekke kulturminner som skal tilrettelegges bedre for publikum	Nasjonalpark-riket , kommunene, FM og OFK
	Bygningsvern	Håndverkskompetanse for bygningsvern Utvikling av kvalitetsvirke for restaureringsformål Istandsetting av freda og verneverdige bygninger	Nasjonalpark-riket , Senter for bygdekultur, OFK
	Gardsturisme, Vågå Gardshotell, Bu på gard	Konseptutvikling for mat, opplevelse og overnatting på freda og verneverdige gardsanlegg Utvikling av muligheter og begrensninger for ny bruk av freda og verneverdige bygninger	Nasjonalpark-riket , Gardshotellprosjektet, OFK
	Seterdaler	Tiltak for aktivisering av setring Utvikling av prinsipper for ny bruk av gamle bygning og bærekraftig turisme	Nasjonalpark-riket , kommunene, FM OFK, eierne
Valdres natur- og kulturpark Natur- og kulturparken er en type regional park som i praksis fungerer som et bygdeutviklingsprogram innenfor et geografisk avgrenset område.	Konseptutvikling	Utvikle og utprøve avtaleverk for regionalparken for med sikte på varig etablering i Valdres og erfaringsoverføring til tilsvarende parker andre steder i Oppland og i landet forøvrig	Merkevareprogr. , OFK, staten
	Stølsatsing	Trygge framtida for Nord-Europas eneste gjenværende område med et utstrakt, levende stølsbruk	Merkevareprogr. , OFK, FM, Valdresmusea

<p>Parken er en vesentlig del av Merkevareprogrammet for Valdres som utgjør den spissede satsingen i Fylkesplanen/regionalt handlingsprogram for Oppland.</p>	<p>Regional kulturvern-kompetanse</p>	<p>Etablering av kompetanse som støttefunksjon for kommunene og Valdres-samfunnet ellers på kulturvernområdet</p>	<p>Merkevare-progr., OFK, Valdresmusea</p>
	<p>Valdres – ”Stavkirkedalen”</p>	<p>Utvikle kirkestedene med sine nærmeste omgivelser hver for seg og samlet til enda mer attraktive besøksmål</p>	<p>Merkevare-progr., OFK, kommunene</p>
	<p>Kulturminner i utmark</p>	<p>Tilrettelegging av kulturminner som fangstanlegg, jernvinneanlegg med mer.</p>	<p>Merkevare-progr., OFK, kommunene, Valdresmusea</p>
	<p>Vassfaret</p>	<p>Satsing på gamle fløtningsanlegg og tradisjonelle metoder for skogsdrift, skogskoier m.m.</p>	<p>Merkevare-progr., OFK, FM, kommune Valdresmusea</p>
	<p>Valdresmusea som besøkscenter og kompetansesenter</p>	<p>Nybygg/velkomstbygg som skal presentere merkevaren Valdres og være informasjonssenter for regionalparken</p>	<p>Valdresmusea, kommunene, staten, OFK</p>
		<p>Sterkere rolle for museet i regional utvikling og kompetanse</p>	<p>Merkevare-progr., OFK, kommunene, Valdresmusea</p>
	<p>Ferdsl – fjelloverganger</p>	<p>Opprusting og tilrettelegging av pilegrimsveger, kongeveger, spesiell satsing i Tyinkrysset</p>	<p>Merkevare-progr./OFK/ kommunen</p>
	<p>Gardbergfeltet med Einangsteinen Tusenårssted for Valdres</p>	<p>Tilrettelegging for publikum, aktiv skjøtsel av Gardbergfeltet med den eldste runesteinen i Nord-Europa og et stort antall andre fornminner i som bl.a. tufter, rydningsrøyser, fangstgroper og gravrøyser</p>	<p>Merkevare-progr./OFK/ kommunene/ Valdresmusea</p>
	<p>Kulturminner i områder med utbyggingspress</p>	<p>Tilrettelegging av kulturminner i områder som Beitostølen, Fagernes og Filefjell</p>	<p>Merkevare-progr., OFK, kommunene</p>
	<p>Byggeskikk, arkitektur og estetikk</p>	<p>Etablering av et råd for byggeskikk og estetikk i Valdres. Utarbeiding av byggeskikkveileder for hele regionen.</p>	<p>Merkevare-progr., OFK, kommunene, Valdresmusea</p>
<p>Dokkadeltaet – Randsfjordvassdragene</p>	<p>Nasjonalt våtmarkssenter</p> <p>Realisering av våtmarkssenteret med ansvar for å representere Østlandsområdets vassdrag og for lokal, nasjonal og internasjonal deltakelse på områder som informasjon, formidling, pedagogikk og forvaltning av mijøverdier</p>	<p>Randsfjordmuseene, OFK, staten, kommunene, næringslivet</p>	

	Kulturminner i og langs vassdrag	Sikring og tilrettelegging av kulturminner. Gjennomføring av prosjektet Vannvegen – tilrettelegging for sykkelturnisme	Randsfjord-museene, OFK, kommunene
Pilegrimsleden i samarbeid med Trøndelag	Istandsetting av kulturminner	Istandsetting av leden	OFK, kommunene, frivillige org.
Formålet er økt interesse for, og økt bruk av pilegrimsleden.		Istandsetting av kulturminner i direkte tilknytning til leden	Eierne, OFK, kommunene
Den skal gis en høy kvalitet. Dette gjelder selve vegtraseen, merking, skjøtsel av kulturminner langs med leden, overnattingstilbud m.m. Prosjektet skal føre til økt næringsutvikling i forbindelse med pilegrimsleden.	Tilrettelegging for ulike brukergrupper	Etablere nye overnattingssteder langs leden	Eierne, OFK, kommunene
		Utvikle flere organiserte turer/produktpakker	Kommersielle aktører, OFK, kommunene
	Informasjon og skilting	Etablering av minst to informasjonssentre (i Oppland) om pilegrimsleden i samarbeid med eksisterende institusjoner, for eksempel museum, eller annen type religiøs/kulturell institusjon eller overnattingssted langs leden. Videreutvikling av hjemmeside	Kommunene, kirken, OFK, museer Norsk kulturarv
	Tilknytning av gamle veger i Lunner kommune inn mot Pilegrimsleden	Gjennomføring av et prosjekt på istandsetting og tilrettelegging av Den bergenske Kongeveg gjennom Lunner kommune og andre gamle veg (med kobling mot Pilegrimsleden på Granavollen)	Kommunene, OFK, andre
Opplandspiloten	Fylkets oppfølging av verdiskapingspilotene	Gi bistand til finansiering	OFK, fylkesmannen, Innovasjon Norge, forskningsrådet, regionrådene, KS, utdannings- og forskningsinstitusjoner
	Det organiseres et prosjekt med deltakelse fra fylkesmannen, Innovasjon Norge, forskningsrådet, regionrådene i tillegg til fylkeskommunen for å støtte opp om arbeidet i Nord-Gudbrandsdal og Valdres	Hjelpe til med nettverksbygging og erfaringsformidling	
		Gi faglig veiledning	
		Koble opp imot relevant forskning og utdanning	
		Koble opp imot internasjonalt samarbeid	
		Sørge for løpende informasjon om verdiskapingsarbeidet	

Tabellen nedenfor viser totalt finansieringsbehov for det enkelte tiltak og fylkeskommunens sannsynlige andel dersom tiltaket lar seg fullfinansiere og gjennomføre.

<i>Finansieringsbehov</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>
<i>Kr x 1000 Totalt/OFK-andel</i>				
Pilotene Valdres og N.Gudbrd.	5000*/1500	5000*/1500	6000*/1500	6000*/1500
Fylkets oppfølgingsprosjekt	400/400	400/400	400/400	400/400
Dokkadeltaet - Randsfjordvassdragene	**	**	**	**
Pilegrimsleden	1500*/330	1500*/330	2000*/330	2000*/330
Sum finansieringsbehov	6900*/2230	6900*/2230	8400*/2230	8400*/2230

* inklusive Norsk kulturminnefond, i tillegg kommer midler fra Innovasjon Norge og andre kilder

** Regionale utviklingsmidler

7.2 Regional arealplanlegging

Planlegging etter plan- og bygningsloven skal gi grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser. Lovens intensjon er å legge til rette for arealbruk og bebyggelse til det beste for den enkelte og for samfunnet. I dette ligger også en forpliktelse til å integrere kulturminneverdier i plan- og byggesaksbehandlingen. Plan- og bygningsloven er kommunenes viktigste redskap for å ivareta hensynet til kulturminner og kulturmiljøer. I vernesammenheng er den et dynamisk virkemiddel ved at planer rulleres. På denne måten kan arealbruken følge utviklingen av de nasjonale resultatmålene for kulturminneforvaltningen. Det er en prioritert oppgave å videreutvikle denne loven og bruken av den som virkemiddel i forvaltningen av kulturminnene (kilde: "Alle tiders kulturminne – Riksantikvarens vernestrategi"). Store områder i Oppland er vernet etter naturvernloven. I disse områdene kan vernebestemmelsene og ev. forvaltningsplan gi regler for arealforvaltning og forvaltning av kulturminnene i verneområdet som kommer i tillegg til forvaltninga etter plan- og bygningsloven.

Mål:

Oppland fylkeskommune vil gi sikring av kulturminner gjennom plan- og bygningsloven høy prioritet. Kulturminnevernet skal gjennom dette komme tidligere inn i planprosessene og utgjøre en viktig premissleverandør. Dette skal medvirke til at det unngås utbygging og inngrep i områder som griper inn i helhetlige kulturmiljøer med store kulturverninteresser.

Flere viktige kulturminner skal, i dialog med kommuner, eiere og andre berørte interesser, sikres gjennom regulering til spesialområde bevaring.

Bygningsmiljøene i Oppland skal i framtiden i sterkere grad enn nå preges av en bevisst satsing på estetikk, byggeskikk og arkitektur med utgangspunkt i lokal identitet og særpreg.

<i>tema</i>	<i>satsinger</i>	<i>tiltak</i>	<i>ansvar</i>
Kommuneplaner	Prosjekt på bedre sikring av kulturminner i kommuneplanene	1) Det gjennomføres et prosjekt som innebærer avklaring av kulturminneinteressene på et tidligere stadium enn vanlig, dvs. avklaring på kommuneplannivå. To kommuner velges ut som prøvekommuner	OFK prøvekommuner
	Forholdet til kulturminner skal avklares på kommuneplannivå. Det vil skape et bedre vern av viktige kulturmiljøer og gi mer presise prioriteringer, forenkling og forutsigbarhet. Det er også viktig å sette kommuner og private utbyggere i stand til å ta vare på egne kulturminner og skape forståelse og entusiasme for å ta vare på kulturarv.	2) Investere i og ta i bruk ny, eksisterende teknologi for mer effektiv registrering og forvaltning av kulturminner. Det er allerede investert i utstyr som gir god innmåling og mulighet til digital beskrivelse i felt, som letter innlasting i Askeladden. Dette bedrer mulighetene til å levere data til kommuner og utbyggere på en rask og effektiv måte.	OFK
		3) Det prøves ut nye prinsipper for undersøkelser og modeller for finansiering av undersøkelser etter kulturminnelovens § 9 på kommuneplannivå. Det vil være nødvendig å opprette et fond for å komme i gang med å finansiere slike undersøkelser	OFK , prøvekommuner
	Sel kommune som pilot for lokal kulturminneplan	4) Faglig og økonomisk støtte til en kulturminneplan med spesiell fokus på verdiskaping og som kan danne mønster for andre kommuner	Sel kommune OFK
	Kulturminneregistrering i Vågå	5) Støtte til kulturminneregistreringen. Vågå er den eneste gjenværende kommunen i Oppland som mangler slik registrering	Vågå kommune OFK
	Askeladden Den nasjonale kulturminnebasen	6) Bidra til at alle registreringer av freda kulturminner digitaliseres og at kommunene tar databasen i bruk i sitt daglige arbeid i plansaker	OFK
Reguleringsplaner	Prosjekt på bistand til kommunale reguleringsplaner	7) Reguleringsplaner for verneverdige bygningsmiljøer og andre kulturmiljøer	OFK kommuner
	Fagenhetene for regional utvikling og kulturvern skal bidra med kompetanse og kapasitet i utarbeiding av planer som kan tjene som gode eksempler – toårig prosjektstilling	8) Reguleringsplaner som prioriterer estetikk og lokalt særpreg	OFK kommuner

Tabellen nedenfor viser totalt finansieringsbehov for det enkelte tiltak og fylkeskommunens sannsynlige andel dersom tiltaket lar seg fullfinansiere og gjennomføre.

<i>Finansieringsbehov</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>
<i>Kr x 1000 Totalt/OFK-andel</i>				
<i>1) Kommuneplanprosjekt</i>	<i>200/100</i>	<i>250/100</i>		
<i>2) Teknologi på registrering</i>	<i>100/100</i>	<i>100/100</i>		
<i>3) Finansieringsfond</i>	<i>*</i>	<i>*</i>	<i>*</i>	<i>*</i>
<i>4) Sel-pilot</i>	<i>100/50</i>			
<i>5) Vågå-registrering</i>	<i>400/200</i>			
<i>7) Regulering til bevaring</i>		<i>200/100</i>	<i>200/100</i>	
<i>8) Planprosjekt på estetikk</i>		<i>200/100</i>	<i>200/100</i>	
<i>Sum finansieringsbehov</i>	<i>800/450*</i>	<i>750/400*</i>	<i>400/200*</i>	

** Størrelse på og finansiering av fond må drøftes nærmere*

7.3 Bygningsarven

Regjeringen har de siste årene økt bevilgningen til istandsetting av fredete kulturminner. Økningen kommer som følge av Stortingets behandling av Stortingsmelding nr. 16 "Leve med kulturminner". Meldingen inneholder en opptrappingsplan der intensjonen er at budsjettet skal øke årlig fram mot 2009. Med dette forutsetter Stortinget at alle kulturminner skal ha vanlig vedlikeholdstilstand innen 2020. Forutsetningen for tildeling av midler er at det er gjennomført systematiske tilstandsanalyser av alle de privateide fredete bygninger. Oppland avslutter sitt arbeid med analysen på nyåret 2007. Siden Oppland har så mange som ca. 500 fredete bygninger i privat eie, forventes en storstilt økonomisk satsing gjennom tilskudd til eiere som ønsker å gå i gang med istandsetting.

Bygningsarbeid på 1600-tallet.
Fra maleri i Kvernes stavkirke

Mål:

Oppland fylkeskommune skal utnytte perioden med ekstraordinære statlige midler til istandsetting av den freda bygningsmassen til å bli landets ledende fylke på håndverkskompetanse og materialproduksjon tilpasset antikvarisk bygningsvern

Det skal oppnås bedre sikring av freda og verneverdige bygninger mot riving, forfall, brann og annen skade.

<i>tema</i>	<i>satsinger</i>	<i>tiltak</i>	<i>ansvar</i>
Freda bygninger	Krafttak på istandsetting	1) Fullføre innleggingen av tilstandsdatene for den freda, privateide bygningsmassen i Askeladden	OFK
		2) Veiledning og oppfølging overfor eierne av freda bygninger	OFK
		3) Organisere, følge opp og koordinere istandsettings-arbeidet for å utnytte ressursene best mulig	OFK
	Håndverks-utvikling	4) Fagskoletilbud og voksenopplæring – bidra til et undervisningsopplegg som er tilpasset antikvarisk bygningsvern jf. Kompetansemotor-prosjektet	OFK utdannings- instusjoner museer bedrifter
		5) Utdanningsopplegg for næminger (en type håndverksstipendiater) for Nord-Gudbrandsdalen i samarbeid med Møre og Romsdal og Trøndelag	Jf. Verdiskapingspilot Nord-Gudbrandsdal
Verneverdige bygningsmiljøer og enkeltbygninger	Materialtilgang	6) Skaffe tilstrekkelig med spesialmaterialer av rett kvalitet til de aktuelle restaureringsbehov	OFK eiere bedrifter museer
	Frednings-gjennomgang	7) Gjennomføre fredningsgjennomgang og vurdere behovet for endringer og presiseringer i hva fredningen gjelder. Slutføre fredningssaker som er under arbeid. I Oppland er det i alt 102 anlegg/427 enkeltbygninger som skal gjennomgås som krever en arbeidsinnsats på 5 årsverk.	OFK Riksantikvaren eierne
	OFK skal i verksette systematisk gjennomgang av alle gamle fredningsvedtak		
Verneverdige bygningsmiljøer og enkeltbygninger	Utvikling av prinsipper for bruk og vern	8) Bidra til gjennomføring av et bakgårdsprosjekt i Lillehammer sentrum - verdiskapingsprosjekt	Kommunen OFK eierne
	Brannsikring av tett trehusbebyggelse	9) Videreføring av oppstartet prosjekt i Lillehammer	Brannvesen kommunen OFK K Eierne
	Kommunale reguleringsplaner	10) Se tiltak 7 under pkt. 7.2 ovenfor	Kommunene, OFK eierne

Tabellen nedenfor viser totalt finansieringsbehov for det enkelte tiltak og fylkeskommunens sannsynlige andel dersom tiltaket lar seg fullfinansiere og gjennomføre.

<i>Finansieringsbehov</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>
<i>Kr x 1000 Totalt/OFK-andel</i>				
1) Tilstandsbasen	600/0			
2) Veiledning		50/50	50/50	
3) koordinering	300/00	300/200	300/200	
7) Fredningsgjennomgang	500/20	1 000/40	500/20	
8) Bakgårdsprosjektet	500/100	500/100	500/100	
Sum finansieringsbehov	1900/120	1850/390	1350/370	

7.4 Fjell og utmark

I fylkesplanens kapittel om Politikk for Innlandet representerer fjellperspektivet ett av tre hovedsatsingsfelt. På kulturminneområdet er fjell og utmark blant temaene der Oppland besitter nasjonale og til dels universelle verdier, jf. arbeidet med å fremme villreinfangsten som kandidat til Unesco verdensarv. Store deler av satsingen på fjell og utmark inngår i verdiskapingspilotene i Valdres og Nord-Gudbrandsdalen, jf. pkt. 8.1. Oppland deltar også i internasjonalt fjellregionsamarbeid gjennom organisasjonen Euromontana og gjennom Interregprosjektet Euromountains.net der kulturarven er en av flere viktige ressurser og utgangspunkt for erfaringsutveksling.

Mål:

Oppland fylkeskommune vil gjøre kulturminner i fjell og utmark til en av hovedsatsingene i perioden 2007 – 2010. Oppland skal gjennom dette bli landets fremste fylke på forvaltning, kunnskapsoppbygging, forskning og formidling knyttet verdiene som ligger i kulturarven innenfor dette området. Bedre vern skal oppnås samtidig med økt bærekraftig bruk av kulturminnene som opplevelsesressurs.

<i>tema</i>	<i>satsinger</i>	<i>tiltak</i>	<i>ansvar</i>
<p>Nasjonalparkene og tilgrensende områder</p> <p>I fjellområdene i Sør-Norge finnes det bevart et stort antall kulturminner knyttet til fangst på rein, blant annet bågåstøtter, dyre-graver og massefangstanlegg. I tillegg finnes andre spor etter mennesker, slik som boplasser, hustufter, kjøttgjemmer osv.</p> <p>Det er behov for oversikt over kulturminner som ledd i en rekke viktige prosjekter og prosesser: Forvaltningsplaner og verneplaner, fylkesdelplaner, Villreinfangsten som verdensarv, verdiskaping og forskning</p>	<p>Villreinfangsten som verdensarv</p> <p>Det arbeides for å få anerkjennelse for at deler av Rondane, Reinheimen og Dovrefjell – Sunndalsfjella skal anerkjennes som områder med universell verdi</p> <p>Registrering av kulturminner i nasjonalparkene</p> <p>Ingen av nasjonalparkene har en systematisk og enhetlig oversikt over kulturminner. Det er imidlertid foretatt flere typer registreringer de siste 50 år. (NINA/NIKU, Øystein Mølmen og Edvard K. og Sonja Barths arbeider og lokale enkeltpersoner)</p>	<p>1) Bidra med faglig og økonomisk støtte til arbeidet med å fremme kandidaturet for villreinfangsten som verdensarv</p> <p>2) Gjennomføring av prosjekt på samordning og sikring av alle kjente registreringer i samme system og database. Materialet skal gjøres tilgjengelig for forvaltning, forskning og formidling/ innformasjon. Prosjektet samordnes med pågående prosesser (bl.a. verneplaner, forvaltningsplaner, Nasjonalparkriket og verdensarvprosjektet). Det meste av originalmaterialet til Mølmen og Barth disponeres av OFK. Materialet bør sikres for framtida og gjøres tilgjengelig for forvaltning, forskning og allmennheten.</p> <p>3) Kursing av oppsynspersonell. Det utarbeides en strategi og plan knyttet til oppsyn og tilleggsregistreringer der SNO og fjellstyrene vil ha en sentral rolle. Som ledd i dette inngår både en opplæringspakke rettet mot oppsyn/feltpersonell og et program for systematisk kontroll og supplering av registrerte data. Ikke minst er det viktig å bruke GPS for å kontrollere stedfesting av tidligere registrerte data.</p> <p>4) Gjennomføre et prosjekt knyttet til oldfunn/kulturminner som dukker opp som følge av nedsmelting av snøfonner/breer. Det skal arbeides tverrvitenskapelig. Arbeidet skal forankres både lokalt, regionalt og nasjonalt. En skal også arbeide i et internasjonalt perspektiv.</p>	<p>Særskilt organisert prosjekt</p> <p>OFK andre fylkeskommuner fylkesmenn, kommunerS NO fjellstyrer enkeltpersoner forskningsinstitusjoner</p> <p>OFK SNO fjellstyrer enkeltpersoner forskningsinstitusjoner</p> <p>OFK forskningsinstitusjoner</p>
	<p>Museumsutstilling for visning både på Kulturhistorisk museum i Oslo og ved museer i Gudbrandsdalen</p>	<p>5) Etablering av en vandreutstilling i samarbeid med Kulturhistorisk museum som skal presentere kulturhistorien og resultater av undersøkelsene knyttet til prosjektene (jf. 7.4-1 verdensarvprosjektet, 7.4-4 oldfunn ved snøfonner/breer og 7.4-11 Aursjøprosjektet)</p>	<p>Museer OFK</p>
	<p>Program for forskning om kulturminner</p> <p>Arbeidet innebærer samarbeid med mange aktører både</p>	<p>6) Ta initiativ til at det utarbeides et faglig program for kulturminner, hvor særlig følgende tema blir behandlet:</p> <p>Status på forskningssiden</p> <p>Kunnskapshull og kunnskapsbehov</p>	<p>OFK forskningsinstitusjoner</p>

	lokalt, regionalt og nasjonalt.	Formidling og tilrettelegging Opplæring og kunnskapsoverføring Sårbarhetsvurderinger	
		7) Det skal hver sesong jobbes med konkrete og avgrensede problemstillinger, registreringer og utgravninger hvor målet er å søke ny kunnskap om områdenes kulturhistorie. Et viktig delmål vil også være å skape allmenn interesse for fagfeltet.	OFK kommunerm useer media
Jernvinna	Jernvinna i Oppland Få ny kunnskap om den tidlige jernproduksjonen og bearbeidingen gjennom eksperimentelle forsøk, arkeologiske registreringer og dokumentasjon. Drive en aktiv formidling overfor publikum og sette prosjektet inn i en verdiskapings- og vitenskaplig sammenheng.	8) Beskrivelse av muligheter og faglige utfordringer. De deltakende museene lager program for egen faglig deltakelse i prosjektet 9) Gjennomføre av en mulighetsstudie som munner ut i et prosjekt der det ansettes en prosjektleder for tre år. Prosjektlederen vil få ansvar for å koordinere prosjektet og prosjektdeltakerne samt å utvikle prosjektet. Vurdere etablering av interregsamarbeid mellom Hedmark/Oppland og Sverige 10) Gjennomføre nordisk seminar om jern og jernframstilling ved Kittilbu	Museene OFK OFK museer Randsfjord -museene andre museer OFK
Seterhus, fiske-, fangst og gjeterbuer, måsåbuer	Prinsipper for istandsetting av buer og andre utmarkshus	11) Utvikling av gode eksempler på rett istandsetting, prinsipper for bruk og vern	OFK FM kommune fjellstyrer
Vassdrag	Reguleringsmagasiner generelt Aursjøen-prosjektet	12) Påvirke nasjonale myndigheter med hensyn til kulturminnekraft ved fornyelser og revisjoner av konsesjoner. Starte arbeidet med å få gjennomført arkeologiske undersøkelser for Vinstravassdraget, Tesse og Tyin. 13) Utgi avsluttende faglig rapport, rapport knyttet til Fou-arbeid og rapport vedr. miljøovervåkning 14) Lage en populærvitenskaplig bok (Noe tileggsfinansiering kan være nødvendig) og gjennomføre formidling/lysbildeforedrag om resultatene 15) Bidra til ferdigstilling av dokumentarfilm om Aursjøen	OFK OFK museer OFK

Tabellen nedenfor viser totalt finansieringsbehov for det enkelte tiltak og fylkeskommunens sannsynlige andel dersom tiltaket lar seg fullfinansiere og gjennomføre.

<i>Finansieringsbehov</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>
<i>Kr x 1000 Totalt/OFK-andel</i>				
<i>1) Villreinfangsten som verdensarv</i>	<i>1220/100</i>			
<i>2) Registreringene inn i databaser</i>	<i>500/50</i>	<i>500/50</i>		
<i>3) Kursing av oppsynspersonell</i>				
<i>4) Miljøovervåkning</i>	<i>300/30</i>	<i>250/50</i>		
<i>5) Museumsutstilling gjenstandsfunn</i>	<i>400/100</i>	<i>400/100</i>		
<i>6) Faglig program</i>				
<i>7) Registreringer og utgravinger</i>	<i>50/20</i>	<i>50/20</i>	<i>50/20</i>	
<i>8) Jernvinna - forprosjekt</i>	<i>50/50</i>			
<i>9) Jernvinna – forstudie- hovedprosj.</i>		<i>400/100</i>	<i>400/100</i>	<i>400/100</i>
<i>10) Nordisk seminar om jernvinna</i>			<i>150/50</i>	
<i>11) Buer og andre utmarkshus</i>				
<i>12) Reguleringsmagasiner</i>				
<i>13) Fagrapporter for Aursjøen</i>				
<i>14) Formidling Aursjøen</i>	<i>150/50</i>			
<i>15) Dokumentarfilm om Aursjøen</i>	<i>1000/100</i>			
<i>Sum finansieringsbehov</i>	<i>3670/500</i>	<i>1600/320</i>	<i>1600/170</i>	<i>400/100</i>

7.5 Verneplaner

St.meld.nr. 16 (2004 – 2006) *Leve med kulturminner* signaliserer at det vil bli utarbeidd en overordnet fredningsstrategi gjeldende til 2020 med hovedvekt på å fange opp kulturminner fra de siste 150 årene. Det pekes på at kulturminner knyttet til næringer som industri og håndverk, deler av kystkulturen og folkelige bevegelser og frivillige organisasjoner er svakt representert i nåværende fredningsliste.

Følgende tema er aktuelle i Oppland: setermiljø, hageanlegg, turistanlegg, samferdselsanlegg, teknisk industrielle kulturminner, krigsminner, idretts- nærmiljø- og friluftslivsplanlegg, kultur- og forsamlingshus, husmannsplass- og bureisingsmiljø.

I Oppland haster mest med å komme i gang med verneplaner for seter/støler og turistanlegg fordi Oppland her har et særlig nasjonalt ansvar og fordi viktige kulturminnetyper kan gå tapt i forbindelse med ombygging, nedlegging og andre endringer. Igangsetting av andre regionale

verneplaner vil være relativt lavt prioritert inntil det foreligger en overordnet fredningsstrategi.

Mål:

Kulturminnetyper der Oppland har et særlig ansvar i nasjonal sammenheng gis et bedre vern gjennom utarbeiding av regionale verneplaner i nær kontakt med aktuelle kommuner og eiere

<i>tema</i>	<i>satsinger</i>	<i>tiltak</i>	<i>ansvar</i>
Setrer/støler	Regional verneplan for setrer/støler	1) Gjennomføre registrering av verneverdige stølsmiljø og legge fram regional verneplan med formål å sikre et representativt utvalg gjennom fredning eller sikring etter plan- og bygningsloven	OFK kommunene eiere
Turistanlegg	Regional verneplan for turistanlegg med særlig vekt på fjellturismen	2) Gjennomføre registrering av verneverdige turistanlegg og legge fram regional verneplan med formål å sikre et representativt utvalg gjennom fredning eller sikring etter plan- og bygningsloven	OFK kommunene eiere

Tabellen nedenfor viser totalt finansieringsbehov for det enkelte tiltak og fylkeskommunens sannsynlige andel dersom tiltaket lar seg fullfinansiere og gjennomføre.

<i>Finansieringsbehov</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>
<i>Kr x 1000 Totalt/OFK-andel</i>			
<i>1) verneplan for setrer/støler</i>		<i>200/100</i>	<i>200/100</i>
<i>2) verneplan for turistanlegg</i>		<i>200/100</i>	<i>200/100</i>
<i>Sum finansieringsbehov</i>		<i>400/200</i>	<i>400/200</i>

7.6 Kulturlandskap

Ett av veivalgene under fylkesplanens kapittel om stedsutvikling og arealforvaltning er: **"Gjennomføre en arealpolitikk som gjør det attraktivt å bo og leve i hele Oppland, som tar vare på de rike bygnings-, kulturlandskaps- og naturkvalitetene i fylket."** Utarbeiding av områdeplaner for de nasjonalt verdifulle kulturlandskapene er en viktig del av oppfølgingen av dette veivalget.

Mål:

De nasjonalt verdifulle kulturlandskapsområdene er spydspisser i arbeidet med bevaring og utvikling av kulturlandskapene våre. Oppland skal framstå som et foregangsfylke i planmessig forvaltning av disse områdene. Erfaringene fra dette skal utnyttes gjennom bedre forvaltning av andre viktige områder.

<i>tema</i>	<i>satsinger</i>	<i>tiltak</i>	<i>ansvar</i>
De nasjonalt verdifulle kulturlandskapene Videre arbeid med de nasjonalt verdifulle kulturlandskapene må ses i sammenheng med at staten i 2007 iverksetter arbeid med nærmere kriterier for utpeking av spesielt verdifulle kulturlandskap.	Områdeplaner for de nasjonalt verdifulle kulturlandskapene Arbeidet med nærmere avgrensning av og utarbeiding av områdeplaner for 7 av 13 utpekte kulturlandskap i Oppland fullføres jan. 2007.	1) Fullføre prosjekt med områdeplaner for de første 7 områdene i samarbeid med fylkesmannen, kommunene og lokale arbeidsgrupper og grunneiere 2) Videreføre erfaringene gjennom utarbeiding av områdeplaner for de resterende 6 utpekte kulturlandskapene	OFK fylkesmannen kommunene eiere organisasjoner
	Verdiskapings-satsing knyttet til nasjonalt verdifulle kulturlandskap	3) Gjennomføre noen prosjekter på verdiskaping og lokalsamfunnsutvikling innenfor områder som har fått sine områdeplaner	OFK fylkesmannen kommunene eiere organisasjoner
Utvalgte kulturlandskap Staten iverksetter i 2007 arbeid med nærmere kriterier for utpeking av spesielt verdifulle kulturlandskap og retningslinjer for forvaltning av slike	Utvelgelse og utarbeiding av retningslinjer for forvaltning av spesielt viktige kulturlandskap	4) Utpeking av områder i hovedsak med utgangspunkt i de nasjonalt verdifulle kulturlandskapene	Fylkesmannen OFK kommunene eiere organisasjoner
		5) Områdeplanlegging med grunnlag i erfaringene fra planene for de nasjonalt verdifulle kulturlandskapene	Fylkesmannen OFK kommunene eiere organisasjoner

Tabellen nedenfor viser totalt finansieringsbehov for det enkelte tiltak og fylkeskommunens sannsynlige andel dersom tiltaket lar seg fullfinansiere og gjennomføre.

<i>Finansieringsbehov</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>
<i>Kr x 1000 Totalt/OFK-andel</i>				
<i>1) områdeplaner for 7 områder</i>	<i>50/20</i>			
<i>2)områdeplaner resterende 6</i>			<i>400/200</i>	<i>200/100</i>
<i>3) prosjekt på verdiskaping</i>			<i>200/100</i>	
<i>6) Gamle veger i Lunner</i>		<i>100/50</i>	<i>100/50</i>	<i>100/50</i>
<i>Sum finansieringsbehov</i>	<i>50/20</i>	<i>100/50</i>	<i>700/350</i>	<i>300/150</i>

7.7 Museene som viktige aktører innenfor kulturvern og regional utvikling

I handlingsprogrammet for museene i Oppland (2005 – 2008) som ble godkjent av fylkestinget 15. juni 2005 inngår blant annet følgende i framtidsvisjonen (en tenkt statusbeskrivelse for museene i Oppland i året 2010):

De konsoliderte museene framstår som moderne faginstitusjoner med ansvar for høyt prioriterte og anerkjente samfunnsoppgaver innenfor sine geografiske/tematiske virkeområder.

Museene markedsføres som sentrale deler av det samlede opplevelsestilbudet i reiselivet og gir viktige bidrag til en sterkt voksende kulturturisme.

De konsoliderte museene har godt samarbeid med de aktuelle kommuner og ulike nivå av forvaltningen innen kulturminnevern og kulturformidling der de fungerer som faginstanser. Det er inngått partnerskapsavtaler. Museene har viktige oppgaver innenfor dokumentasjon og forskning gjennom samarbeid med andre vitenskapelige institusjoner – og museenes posisjon som kunnskapsbaserte kompetansesentra for sine regioner/tema er befestet.

Museene har godt utviklet formidlingstjeneste som gir gode tilbud til skolene og andre interesserte grupper.

IKT er gjennom samarbeid mellom museene utviklet til et avansert hjelpemiddel. Musenes samlinger/dokumentasjon er godt registrert og tilgjengelig for publikum.

Fra villreinutstillingen ved Lesja bygdemuseum – avdeling av Museet i Nord-Gudbrandsdalen – foto Dagfinn Claudius

Mål:

Styrkingen av museene i Oppland som har skjedd gjennom museumsreformen skal utnyttes til å gi museene en mer aktiv rolle i regional utvikling

<i>tema</i>	<i>satsinger</i>	<i>tiltak</i>	<i>ansvar</i>
Museenes rolle i verdiskapingsprogrammet på kulturminneområdet	Verdiskapingspilot i Nord-Gudbrandsdalen	1) Øke museet betydning for kompetanseutvikling og formidling innenfor prioriterte satsinger som bygningsvern og kulturarven knyttet til villreinfangst	Museet i N.G, Nasjonalparkriket, OFK, kommunene
		2) Øke museets betydning for reiselivet ved at det etableres et bedre publikumstilbud	Museet i N.G Nasjonalparkriket. OFK, kommunene
	Verdiskapingspilot i Valdres	3) Øke Valdresmuseas betydning for kompetanseutvikling og formidling innenfor prioriterte satsinger som setermiljø og stavkirker	Valdresmusea , Merkevareprogrammet, OFK, kommunene
		4) Øke Valdresmuseas betydning for reiselivet – opplevelse – vertskapsrolle - informasjon	Valdresmusea , Merkevareprogrammet, OFK, kommunene
		5) Utvikling av Valdres folkemuseum som besøksenter for Valdres regionale natur- og kulturpark - Nybygg	Valdresmusea, kommunene, staten, OFK
	Pilegrimsleden som verdiskapingspilot	6) Utvikle museenes bidrag til bedre tilrettelegging, skjøtsel og formidling knyttet til pilegrimsleden	Museene, OFK
	Verdiskapings-satsing knyttet til Dokkadeltaet/ Randsfjordvassdragene	7) Øke Randsfjordmuseenes betydning for kompetanseutvikling og formidling innenfor prioriterte satsinger som vassdragmiljø og jernvinne	Randsfjordmuseene, OFK, Fylkesmannen, kommunene
		8) Øke Randsfjordmuseenes betydning for reiselivet gjennom prosjekt som Vannvegen	Randsfjordmuseene, OFK, Fylkesmannen, kommunene
		9) Utvikle Dokkadeltaet nasjonale våtmarkssenter	Randsfjordmuseene, OFK, staten, kommunene, næringslivet
Museenes rolle i formidling av verdiene på kulturminneområdet	Formidling til prioriterte målgrupper	10) Gjøre museene til en enda viktigere aktør i formidling om kulturminner spesielt til barn og unge	Museene, OFK, kommunene
Oppland fylkes	Utvikle tusenårs-	11) Utvikle Hundorp – Dalegudbrands gard som	OFK,

tusenårssted Hundorp Dalegudbrands gard	stedet som museumsavdeling under et konsoli- dert museum for Gudbrandsdalen	museumsavdeling med utstillinger og aktiviteter	kommunen
Bygningsvern og byggekikk	Styrking av museenes rolle innenfor bygningsvern og byggeskikk	12) Videreutvikle satsingen på utadrettet bygningsvernarbeid og veiledning som er etablert av Randsfjordmuseene. Overføre erfaringene til andre museer.	Randsfjord- museene, kommunene, OFK

Tabellen nedenfor viser totalt finansieringsbehov for det enkelte tiltak og fylkeskommunens sannsynlige andel dersom tiltaket lar seg fullfinansiere og gjennomføre.

<i>Finansieringsbehov</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>
<i>Kr x 1000 Totalt/OFK-andel</i>				
5) Nybygg på Valdres folkemuseum	24000/5500			
8) Kulturvernsatsing Vannvegen	100/50			
9) Nasjonalt våtmarkssenter	*	*	*	*
11) Hundorp Dalegudbrands gard		2000/1000	2000/1000	
Sum finansieringsbehov	24100/5550	2200/2100	2200/2100	

* statlige, kommunale og private midler pluss regionale utviklingsmidler

7.8 Internasjonalt samarbeid

Oppland fylke er aktiv deltaker i Interreg nettverkssamarbeidet Euromountains.net som avsluttes våren 2007. Flere tema innenfor verdiskapingspilotene i Valdres og Nord-Gudbrandsdalen vil kunne være aktuelle som ledd i oppfølgingsprosjekter til dette samarbeidet. Museums- og kulturvernsamarbeid med Valmiera, Opplands vennskapsfylke i Latvia er en annen aktuell arena for internasjonalt samarbeid. En forsterket satsing på Pilegrimsleden som skal skje fra 2007 gjennom verdiskapingsprogrammet, gir også gode muligheter for slikt samarbeid.

Fylkespolitikere fra Oppland på besøk i Chartreuse regionale naturpark i Frankrike for å studere verdiskaping med grunnlag i natur- og kulturarven.

Mål:

Oppland fylkeskommune skal engasjere seg sterkere internasjonalt på kulturminneområdet og gjennom dette utveksle erfaringer for relevante prosjekter og satsinger

<i>tema</i>	<i>satsinger</i>	<i>tiltak</i>	<i>ansvar</i>
Kulturvern-samarbeid med Valmiera fylke	Museums-samarbeid	1) Bidra til at museene i Oppland etablerer samarbeid med Valmiera fylke	Museene i Oppland/OFK
	Håndverks-utvikling	2) Koble utviklingen av håndverksfag i Oppland til samarbeidspartnere i Valmiera	Museene i Oppland/OFK
Europeiske programmer	Verdiskapings-programmet på kulturminne-området	3) Koble prioriterte tema innenfor verdiskapingspilotene opp mot internasjonale samarbeidsprosjekter	OFK/verdiskapingspilotene (Jf. 8.1)

<i>Finansieringsbehov</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>
<i>Kr x 1000 Totalt/OFK-andel</i>				
<i>1) Museumssamarbeid Valmiera</i>	<i>*)</i>	<i>*)</i>	<i>*)</i>	<i>*)</i>
<i>2) Håndverkssamarbeid</i>	<i>*)</i>	<i>*)</i>	<i>*)</i>	<i>*)</i>
<i>3) Prosjekt innenfor verdiskaping</i>	<i>*)</i>	<i>*)</i>	<i>*)</i>	<i>*)</i>

Sum finansieringsbehov

**) Finansieres med midler avsatt til internasjonalt samarbeid*

7.9 Tilrettelegging av kulturminner og kulturmiljøer

I løpet av 2001 og 2003 gjennomførte Fagenhet for kulturvern prosjektet Skilting og tilrettelegging av kulturminner i Oppland, jf. Kulturhistorisk rapport 2004-1. I denne perioden ble det skiltet og tilrettelagt flere kulturminneområder i Oppland, og det ble opparbeidet en større kompetanse på dette området. Viktige produkter fra prosjektet var en mal for skilttype og design av skilttekst, kriterier for god skilting og en mal for skjøtselsplan og skjøtselsavtale som skal lages på alle de stedene fylkeskommunen bidrar. Dette arbeidet gjør at det er nå er raskere og enklere å få tilrettelagt flere kulturminnelokaliteter.

Vangssteinen – tilrettelagt kulturminne – Grindaheim i Vang kommune - foto Irene Skauen Sandodden

Mål:

Oppland fylkeskommune skal videreføre og intensivere det pågående arbeidet med høykvalitets tilrettelegging og skilting av kulturminner. Hver kommune i fylket skal innen 2010 ha minst to kulturminneobjekter som er tilrettelagt. Av alle tilrettelagte områder i fylket skal inntil fem være i kategorien større tilretteleggingstiltak for særlig viktige kulturmiljøer og gjennom sin kvalitet danne forbilder for framtidens tilrettelegging.

<i>tema</i>	<i>satsinger</i>	<i>tiltak</i>	<i>ansvar</i>
Tilrettelegging av kulturminner og – miljøer	Satsing på tusenårsstedet Hundorp Dale-Gudbrands gard	1) Kulturminnene og kulturmiljøet på Hundorp skal sikres, restaureres og tilrettelegges for opplevelse og kunnskapsformidling.	OFK/kommunen/ grunneiere/ museum
	Gardbergfeltet (Vestre Slidre)	2) Gjennomføre tilrettelegging av området	jf. eget punkt under verdiskapingsprogrammet, se pkt. 7.1ovenfor
	Tyinkrysset Filefjell(Vang)	3) Bidra til gjennomføring tilretteleggingsarbeidet,	jf. eget punkt under verdiskapingsprogrammet, se pkt. 7.1ovenfor
	Aurtandefeltet	4) Bidra til gjennomføring av	Kommunen/OFK/

	(Lesja)	tilretteleggingsarbeidet	grunneiere
	Andre prioriterte områder	5) Velge ut områder i samarbeid med regioner og kommuner og bidra til tilretteleggingsarbeidet for områdene	OFK/kommunene/ /grunneiere
Gamle ferdsselsveger	Varderekka over Sognefjellet (Lom)	6) Bidra til videreføring av tilretteleggingen	Jf. eget punkt under verdiskapingsprogrammet, se pkt. 7.1 ovenfor
	Pilegrimsleden	7) Delta aktivt i tilrettelegging og verdiskaping	Jf. eget punkt under verdiskapingsprogrammet, se pkt. 7.1 ovenfor
	Andre ferdsselsveger	8) Bidra med faglig og økonomisk støtte til gode prosjekter	OFK ,kommunene, grunneiere

<i>Finansieringsbehov</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>
<i>Kr x 1000 Totalt/OFK-andel</i>				
<i>1) Tusenårsstedet</i>	<i>100/50</i>	<i>100/50</i>	<i>100/50</i>	<i>100/50</i>
<i>4) Aurtandefeltet</i>	<i>200/50</i>	<i>200/50</i>		
<i>8) Gamle ferdsselsveger</i>		<i>200/100</i>	<i>200/100</i>	<i>200/100</i>
<i>Sum finansieringsbehov</i>	<i>300/100</i>	<i>500/200</i>	<i>300/150</i>	<i>300/150</i>

7.10 Informasjon

Fagenhet for kulturvern i Oppland fylkeskommune arbeider med utvikling av en informasjonsstrategi for kulturminneområdet. I dette arbeidet er kommunene og allmennheten som følger med i media, definert som de viktigste målgruppene.

Mål:

Det skal oppnås økt oppslutning og kunnskap om kulturvern i befolkningen

<i>tema</i>	<i>satsinger</i>	<i>tiltak</i>	<i>ansvar</i>
Informasjon om kulturvern	<i>Utarbeiding av informasjonsstrategi</i>	Tiltak og satsinger vil bli konkretisert gjennom informasjonsstrategien	OFK
Informasjon om kulturfeltet samlet	Kulturnett Innlandet skal være en sektorovergripende portal for arkiv, bibliotek, museum, kulturvern og kulturlivet i Oppland og Hedmark	Bidra til gjennomføring av prosjekt med formål å etablere et felles kulturnett for regionen og legge grunnlaget for felles drift og økonomiske forpliktelser. Et kulturnett Innlandet bygges på det eksisterende kulturnett Hedmark.	OFK

7.11 Kulturvernåret 2009

I forbindelse med det internasjonale kulturvernåret 2009 vil Oppland fylkeskommune gjøre dette året også til fylkets kulturvernår.

Mål:

Oppland fylkes kulturvernår 2009 skal gjøre kulturvernsatsingen tydeligere og markere starten på en prosess som skal gjøre kulturminnefeltet til et stadig viktigere grunnlag for lokalsamfunnsutviklingen.

<i>tema</i>	<i>satsinger</i>	<i>tiltak</i>	<i>ansvar</i>
Kulturvernåret 2009	Markere kulturvernåret 2009	Utarbeide plan for tiltak i Oppland som ledd i kulturvernåret	OFK

OPPLAND
fylkeskommune

ISSN 1500 - 5399